

VOORDAT JE BEGINT

De lessenserie van FNV Gastlessen bevordert de kennis van leerlingen over hun rechten en plichten binnen het werkveld. De lessenserie bestaat uit 2 lessen die gaan over thema's zoals cao's, minimumjeugdloon en arbeidscontractvormen. De vorm van de lessen bestaat uit het voeren van onderwijsleergesprekken met de leerlingen over de verschillende thema's en het maken van opdrachten. Aan het einde van de lessenserie zullen de leerlingen beter wegwijs zijn in waar zij wel en niet recht op hebben in hun huidige en toekomstige (bij)banen. Want je voelt je immers een stuk zekerder als je weet wat je mag en wat je moet.

De lessen worden gegeven via Mentimeter. Deze tool is een interactieve manier van presenteren waar uitleg en interactieve vragen elkaar afwisselen in een format. De instructie over het gebruik van Mentimeter is beschreven bij de afzonderlijke lessen.

Les 1

Lesonderwerp

- Wat is een vakbond?
- Cao
- Soorten contracten

Lesdoelen

Aan het eind van de les

- kun je in je eigen woorden uitleggen wat een vakbond is;
- weet je de belangrijkste taken die een vakbond heeft;
- kun je in eigen woorden uitleggen wat een cao is.

Beginsituatie

Gedrag

De leerlingen hebben bij deze les een open houding nodig. Ze zullen in gesprek gaan over hun werkplek, contract en ervaringen op de arbeidsmarkt. Ze kunnen ook zelf onderwerpen inbrengen met betrekking tot werk en de vakbond als hier tijd voor is.

Kennis en vaardigheden

De leerlingen worden meegenomen in het verhaal over hun rechten en plichten. In het einde van deze les hebben de leerlingen kennis over wat de vakbond is, wat cao's zijn en welke arbeidscontractsoorten er zijn. Het is belangrijk dat leerlingen zich nieuwsgierig opstellen en meedoen met het onderwijsleergesprek zodat de lesstof zo goed mogelijk bij hun belevingswereld aansluit.

Lesorganisatie

- De les zal geheel via Mentimeter gegeven worden. Ga naar www.mentimeter.com/login en log in met de gevraagde gegevens.
- De leerlingen kunnen direct online meedoen door de code die op het beeldscherm te zien is in te vullen op www.menti.com Zo kunnen zij vragen beantwoorden op hun laptop of telefoon.
- Elk theorieonderdeel wordt afgesloten met één of meerdere vragen.

Planning: x minuten	Lesinhoud	Verhaal	Dia
0 - 5	Binnenkomst leerlingen		1,2
5 - 10	Introductie thema Benoemen leerdoelen	Aan het einde van de les <ul style="list-style-type: none"> - kunnen leerlingen in eigen woorden uitleggen wat een vakbond is. - weten ze wat de belangrijkste taken van een vakbond zijn; - kunnen ze in eigen woorden vertellen wat een cao is. 	3,4
10 – 25	Uitleg over ontstaan vakbonden en wat vakbonden zijn; inclusief vragen	Ongeveer 200 jaar geleden begon in West-Europa de industriële revolutie. De uitvinding van de stoommachine zorgde ervoor dat er op grote schaal goedkoop geproduceerd kon worden. De ene na de andere fabriek werd uit de grond gestampt. Mensen van het platteland trokken naar de steden om in de fabrieken te werken. Zij dachten daar een beter leven te krijgen, maar kwamen bedrogen uit. Niet zij maar de groep die de fabrieken in handen hadden werd er beter van en kreeg een machtige positie binnen de maatschappij. Het moderne kapitalisme werd geboren. Maar niet zonder prijs. De fabrieksarbeiders hadden een verschrikkelijk leven. Het was niet ongebruikelijk dat ze 14 uur op een dag moesten werken. Bovendien was het werk ook nog eens erg gevaarlijk. De machines waren niet veilig en er gebeurden regelmatig ongelukken doordat ledematen van vermoeide arbeiders tussen de machines belandden. Destijds waren er nog geen arbeidsongeschiktheids-uitkeringen. En ook als je als gevolg van een bedrijfsongeluk niet meer kon werken stond je op straat zonder geld. Sowieso moest vaak het hele gezin – ook kinderen – meewerken om rond te komen. Naar school gaan was alleen weggelegd voor de kinderen van de fabriekseigenaren en eigenaren van kleine bedrijven. En dan de krotten van huizen waarin ze leefden, vaak amper 20 m2. En in deze kleine ruimte moesten ze wonen, koken en slapen; gezinnen van vaak wel zeven personen. De inspanningen van de arbeiders in de fabriek en de welvaart die daardoor ontstond, verdween in de zakken van de fabriekseigenaren. Voor	5 t/m 10

		<p>de arbeiders restte slechts een schamel loontje. Net genoeg om te kunnen overleven. Arbeiders realiseerden zich dat hierin geen verandering zou komen als ze hier zelf niet tegen in opstand zouden komen. Als ze de situatie wilde veranderen moesten ze de koppen bij elkaar steken en zich verenigen. En zo geschiedde. Er werd gestreden voor een hoger loon, kortere werkdagen en een extra vrije dag. Deze groepen georganiseerden arbeiders, richtten samen vakbonden op en stredden door de tijd heen succesvol voor de 8-urige werkdag, het weekend, vakantie, veilig werken en het minimumloon. Verworven rechten die voor ons nu heel gewoon zijn maar niet vanzelfsprekend. De FNV staat tot op de dag van vandaag in deze traditie en komt nog steeds op voor werkende mensen in hun strijd voor hoger loon, zekerheid, veilig en gezond werken en andere arbeidsvoorwaarden. Voorbeelden van moderne actiethema's zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afschaffen jeugdloon vanaf 18 jaar • Betere rechten flexwerkers • Betere stages en eerlijke vergoeding • Meer banen voor jongeren • Goed en betaalbaar onderwijs • Geen discriminatie op arbeidsmarkt • Een goed pensioen <p>Je kunt ook bij de vakbond terecht voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juridische hulp • Brief en CV check • Belastingaangifte • Loopbaanadvies/-trainingen <p>De FNV is met zo'n 1 miljoen leden de grootste vakbond van Nederland. Heel veel sectoren maken onderdeel uit van deze vereniging. Denk bijvoorbeeld aan de sector Zorg & Welzijn, Metaal, Transport, Bouw en ICT en nog veel meer.</p>	
25-45	De cao	<p>Vraag de leerlingen of ze weten wat een cao is en waarvoor de afkorting staat. Vaak weten ze wel dat het staat voor collectieve arbeidsovereenkomst maar vraag je ze wat een cao is weten ze het meestal niet. Collectief staat voor samen, dus een groep mensen. Arbeidsovereenkomst staat voor een contract over je werk. Dus een cao is een contract met afspraken voor een groep mensen met hetzelfde werk of die voor</p>	11 t/m 14

		<p>hetzelfde bedrijf werken. Kappers hebben een eigen cao, verpleegkundigen hebben een eigen cao, docenten hebben een eigen cao etc.</p> <p>Wie onderhandelt over de cao? Wat staat er in een cao? Leg aan de hand van het voorbeeld uit wat de cao inhoudt.</p> <p>Je kunt hier via de FNV-website per sector laten zien waar studenten hun cao kunnen vinden. Ook andere sector gerelateerd nieuws is hier te vinden.</p> <p>Wet: De wet is de basis. In de wet staan allemaal dingen waar je MINIMAAL recht op hebt. Volgens de wet heeft iedereen recht op 4 weken vakantie. Werk je 5 dagen in de week dan heb je recht op 20 vakantiedagen per jaar. BETAALD! Werk je 3 dagen in de week dan heb je dus recht op 3x4 is 12 vakantiedagen per jaar.</p> <p>Cao: Een cao wordt gemaakt doordat de vakbonden, waaronder de FNV, gaan onderhandelen met de bonden van de werkgevers (werkgeversvereniging). Afspraken in de cao zijn meestal gunstiger dan de wet. Zo wordt in de cao vaak een hoger loon afgesproken dan het minimumloon, krijg je vaak meer vakantiedagen, toeslag voor overwerk of doorbetaling bij ziekte.</p> <p>Wat heb je aan een cao?</p> <p>Zonder cao heb je alleen de minimale bescherming van de wet. Naast een cao maak je als werknemer ook persoonlijke afspraken met je werkgever. Die staan in je arbeidsovereenkomst. Deze afspraken gelden alleen voor jou als werknemer, niet voor de grote groep. Botsen de afspraken uit de cao en de arbeidsovereenkomst, dan geldt de cao. Dus een arbeidsovereenkomst geldt alleen voor jou, een cao voor een hele sector of bedrijf.</p> <p>Voordelen cao:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Werkgevers en werknemers weten allebei waar ze aan toe zijn en verplichten elkaar om de afspraken na te komen. Dit voorkomt conflicten. Kortom: een cao geeft rust op de arbeidsmarkt. 2. Afspraken in de cao zijn voor jou als werknemer gunstiger dan wanneer er geen cao is. 	
--	--	--	--

		<p>3. Samen sta je sterk, in de cao staan afspraken voor iedereen die eronder valt.</p> <p>Contract: Hierboven zie je staan je eigen contract. Je mag altijd onderhandelen over je eigen contract. De regel is dat je minimaal moet krijgen wat in de cao staat. Als jij kan onderhandelen dat jij recht hebt op 25 vakantiedagen, ga je gang! Dit is bindend. Dat zijn de afspraken die jij en je werkgever overeengekomen zijn.</p> <p>Benadruk de kracht van collectiviteit en solidariteit! In je eentje kom je niet ver, samen sta je veel sterker en bereik je meer. Maar met een duidelijke 'what's in it for me'.</p> <p>In meerdere cao's staat dat je recht hebt om een deel van je vakbondscontributie terug te vragen; nog een goede reden toch om lid te worden van de FNV. Het kost je dan bijna helemaal niets!</p>	
45-50	Afsluiting les en vooruitblik op les 2		15 en 16